

خلاصه

جامعه‌شناسی

پایه یازدهم

درس دوم

➤ فرهنگ جهانی:

فرهنگی که از مرزهای جغرافیایی و قومی عبور میکند و در جهان گسترش می‌یابد.

■ فرهنگ‌هایی که عقاید و ارزش‌های آن‌ها مربوط به قوم و منطقه خاصی است، جهانی نمی‌شوند؛ مگر اینکه نسبت به سایر اقوام و مناطق **نگاه سلطه‌جویانه** داشته باشند.

➤ انواع فرهنگ جهانی:

۱. فرهنگی که عقاید، ارزش‌ها یا هنجارهای آن متعلق به قوم، منطقه یا گروه خاصی است ولی نگاهی سلطه‌جویانه دارد.

بزن بعدی ➤➤

چنین فرهنگی جهان را به دو منطقه
مرکزی و منطقه **پیرامونی** تقسیم می کند.
✓ منطقه مرکزی، منطقه پیرامونی را به
خدمت می گیرد.

➤ نمونه:

فرهنگ صهیونیسم: نژاد خاصی را مورد توجه قرار
می دهد و با رویکرد دنیوی خود، دیگران را
در خدمت به آن نژاد به کار می گیرد.

فرهنگ سرمایه داری: کانون ثروت و قدرت را مورد
توجه قرار می دهد.

➤ **فرهنگ سلطه یا استکبار:**

تسلط یک گروهی خاص را بر دیگران به
دنبال می آورد و دیگر گروهها را به ضعف
می کشاند.

➤➤ **بزن بعدی**

۲. فرهنگی که عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای آن در خدمت گروه و قوم خاصی نیست بلکه سعادت همهٔ انسان‌ها را دنبال می‌کند و از عقاید و آرمان‌های مشترک انسانی سخن می‌گوید.

➤ فرهنگِ حق:

عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری است.

➤ مدینهٔ فاسقه:

جامعه‌ای را که عقاید و ارزش‌های آن حق باشد، اما هنجارها و رفتارهای آن همسو با حق نباشد.

بزن بعدی ➤➤

ویژگی‌های فرهنگ جهانی مطلوب:

حقیقت‌گرایی: فرهنگ‌هایی که به حقیقتی

قائل نباشند:

✓ نداشتن معیار برای سنجش عقاید مختلف

✓ عدم توانایی دفاع از حقانیت ارزش‌های خود

معنویت‌گرایی:

✓ پاسخ به سوال‌های بنیادین / رفع نیازهای معنوی

فرهنگی که صرفاً به نیازهای مادی و دنیوی توجه

می‌کند: بشر را به بحران‌های روحی و روانی

گرفتار می‌سازد.

عدالت‌گرایی: جلوگیری از: قطبی شدن جهان /

بهره‌کشی ظالمانه از برخی جوامع / تفرقه

بین جوامع و تباه شدن منابع و امکانات

آزادی از قید و بند: قید و بندهایی که مانع رسیدن انسان به کمال و حقوق انسانی می شوند و زمینه ظلم بر او را فراهم می کنند.

✓ آزادی از چه؟ آزادی برای چه؟

آزادی رهایی از یک امر برای رسیدن به امری دیگر است.

به این پرسش‌ها براساس ارزش‌های جهان‌شمول **حقیقت، معنویت و عدالت** پاسخ داده می‌شود.

فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول:

- * انکار نقش انسان در تعیین سرنوشتش
- * گرفتن قدرت مقاومت از آدمی و تبدیل او

به موجودی منفعل

- * فراهم کردن زمینه نفوذ سلطه‌گران

تعهد و مسئولیت‌پذیری:

فراهم آوردن زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول

دو سطح از عقلانیت در فرهنگ جهان‌شمول:

۱. پاسخ به پرسش‌های بنیادین بشر درباره انسان و جهان دهد.

✓ اگر فرهنگی نتواند به این پرسش‌ها پاسخ دهد، توانایی **دفاع از هویت خود** را نخواهد داشت.

۲. پاسخ به پرسش‌ها و نیازهای متغیر بشر

نویسنده: هنگامه نجاتی

رتبه 4 کنکور سراسری